

багато розбіжностей під час перекладу та різні погляди на трактування певних слів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Бархударов Л. С. Язык и перевод. Вопросы общей и частной теории перевода. М.: Международные отношения. 1975. 324 с.
2. Кальниченко О. А. Теорія перекладу. Харків : Вид-во НУА, Ч. 1, 2017. 124 с.
3. Карабан В. І. Теорія і практика перекладу з української мови на англійську. [укр./англ.] : навч. посіб. для ВНЗ. Вінниця : Нова Книга. 2003. 210 с.
4. Комиссаров В. Н. Слово о переводе. М.: Международные отношения, 1973. 215 с.
5. Латышев Л. К. Эквивалентность и способы ее достижения. М.: Международные отношения, 1981. 248 с.
6. Рецкер Я. И. Теория перевода и переводческая практика. М.: Международные отношения. 1974. 216 с.
7. Швейцер А. Д. Перевод и лингвистика: Статус, проблемы, аспекты. М.: Наука, 1988. 215 с.

М. В. Полховська
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ФУНКЦІОНУВАННЯ ДІЄСЛІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ ІСНУВАННЯ У РАННЬОНОВОАНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

З позиції семантики екзистенційні речення визначають як речення з дієсловом існування чи з будь-яким іншим дієсловом, яке має значення існування (трьох його фаз (початку, продовження (способу існування), завершення). Окрім семантичної ізоморфності екзистенційних контекстів, ці дієслова виявляють подібність внутрішнього аргументного оточення: всі вони неперехідні, одноаргументні дієслова з зовнішнім аргументом, який маркується семантичною роллю *пацієнса*. У вибірці з творів ранньонovoанглійських авторів було виявлено такі дієслова й дієслівні фрази: *exist, come, be found, live, dwell, have residence, go, befallen (fall), die, cease, have ending, be done, be no more, banish, remain, last, sit, lie, stand, run*.

Існування як (не)належність до світу **живих** істот експлікують за допомогою дієслів на зразок *exist, die*, дієслівної фрази *be no more, be in being*, пасивної форми дієслова *find*. Підметом таких речень є власна назва або особовий займенник, окрім того, вони не локалізовані в просторі, напр.:

(1) *For, by the sacred radiance of the sun, the mysteries of Hecate and the night, by all the operation of the orbs from whom we do exist and cease to be, here I disclaim*

У реченні (10) дієслово припинення існування вживається у відносному підрядному реченні, у якому після застосування операції *озвучення* відсутній підмет. Його позиція містить незаповнену категорію (*empty category*).

Речення із семантикою **початку** існування містять дієслова *begin, arise*, напр.:

(11) *To you, to you, all song of praise is due, only in you my song begins and endeth* (Sidney, *Astrophel and Stella*, 1st song);

(12) *Out of which several inquiries there do arise three knowledges, divine philosophy, natural philosophy, and human philosophy or humanity* (Bacon, *The Advancement of Learning*, p. 53).

Семантичне значення **продовження існування** або звичайний спосіб існування експліковані за допомогою дієслів *lie, stand, last, sit, run, go*, напр.:

(13) *Why, let the stricken deer go weep, the hart ungalled play: For some must watch, while some must weep, thus runs the world away* (Shakespeare, *Hamlet*, p. 46);

(14) *The Fairest Flowers, whilst summer lasts and I live here, Fidele, I'll sweeten thy sad grave* (Shakespeare, *Cymbeline*, p. 205);

(15) *No love toward others in that bosom sits that on himself such murd'rous shame commits* (Shakespeare, *Sonnets*, p. 7).

Дієслово *stand* у значенні *існування* використовується в реченнях з експлетивним *there*. Вважаємо, що саме наявність формального підмета дозволяє інтерпретувати ці речення як екзистенційні, напр.:

(16) *There stands a castle by yon tuft of trees, manned with three hundred men, as I have heard ...* (Shakespeare, *Richard II*, p. 53–54).

У реченнях із дієсловами *stand, lie, sit* сема *існування* перетинається із семою місцезнаходження, і межу між ними встановити неможливо, напр.:

(17) *A gallant curtle-ax upon my thigh, a boar-spear in my hand, and, in my heart lie there what hidden woman's fear will, ...* (Shakespeare, *As You Like It*, p. 341).

Особливий інтерес становлять речення з дієсловом *live*, які можуть позначати існування за умов протиставлення неіснування, або місце проживання за умови його можливої заміни на дієслово *dwell, sojourn*, напр.:

(18) *Though know'st 'tis common; all that lives must die, passing through nature to eternity* (Shakespeare, *Hamlet*, p. 72–73);

(19) *Now she unweaves the web that she hath wrought. Adonis lives, and Death is not to blame; it was not she that called him all to naught* (Shakespeare *Venus and Adonis*, p. 123).

У прикладі (19) екзистенційний зміст речення не викликає сумніву, оскільки можлива субституція дієслова *жити* на дієслово *існувати* (*exist*). Підметом цих, як і всіх інших речень із дієсловом, відмінним від *бути*, є власна назва, особовий чи вказівний займенник. Як тільки з'являється неозначений

суб'єкт, структура речення змінюється, у ній вживається експлетивний підмет, напр.:

(20) *There lives a son that sucks an earthly mother may lend thee light, as thou dost lend to other* (Shakespeare, *Venus and Adonis*, p. 118).

Дієслово *dwell* також може вживатися в значенні існування, місцезнаходження за умови реалізації його метафоризації, напр.:

(21) *Blush, blush, thou lump of foul deformity, For 'tis thy presence that exhales this blood from cold and empty veins where no blood dwells* (Shakespeare *Richard II*, p. 383).

Аналогічну ситуацію відображено в реченні з дієслівною фразою *have residence* в прикладі (22), де вказується на наявність, місцезнаходження отрути у величчі квітки, напр.:

(22) *Within the infant rind of this weak flower poison hath residence and medicine power* (Shakespeare, *Romeo and Juliet*, p. 436).

Сема *продовження існування* передається також за допомогою дієслова *remain* , у цьому випадку відбувається акцентуація ідеї існування, порівняймо можливість заміни цього дієслова дієсловом існування в прикладі (23):

(23) *But there remaineth yet another use of Poesy Parabolical, opposite to that which we last mentioned ...* (Bacon, *The Advancement of Learning*, p. 52).

Ідею існування певної ситуації, **подієвості** в минулому експлікують дієслова *befall (fall), come* . Підметом цих речень є вказівні займенники *this, that* , референтом яких є ситуація, подана в попередньому контексті, напр.:

(24) *As the time, the place and the condition of this country stands, I would heartily wish this had not befallen; but since it is as it is, mend it for your own good* (Shakespeare, *Othello*, p. 203).

У випадку відтворення певної ситуації в майбутньому, ці дієслова трапляються в імперативних реченнях і мають сему можливого початку існування, напр.:

(24) *If you will not, befall what may befall. I'll speak no more but "Vengeance rot you all"* (Shakespeare, *Titus Andronicus*, p. 78);

(25) *Let come what comes, only I'll be revenged most thoroughly for my father* (Shakespeare, *Hamlet*, p. 107).

Зауважимо також, що деякі дієслова реалізують значення залежно від відповідної граматичної форми. Так, наприклад, дієслово *go* в пасивному стані позначає неіснування, а в активному – продовження (спосіб існування), напр.:

(26) *O, that is gone for which I sought to live, and therefore now I need not fear to die* (Shakespeare, *The Rape of Lucrece*, p. 168);

(27) *You are the hare of whom the proverb goes, whose valor plucks dead lions by the beard* (Shakespeare, *King John*, p. 541).

Таким чином, дієслова, відмінні від *be*, у ранньоніовангліїській мові експлікують такі відтінки значення існування, як “(не)існування”, “початок”, “продовження”, “завершеність існування”, “подієвість”.

Т. М. Пушкар, О. М. Криворучко
Житомирський державний університет імені Івана Франка

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Щоб зрозуміти специфіку роботи перекладача, який працює з художнім текстом, необхідно дати визначення пов'язаним з цією сферою термінам. Переклад – процес передачі однієї мови іншою. Художній переклад є найскладнішим видом перекладу, і ця складність полягає у специфіці художнього тексту. На відміну від нехудожнього тексту, дійсність представлена у вигляді образу. Отже, розподіл текстів на художні та нехудожні здійснюється за рахунок того, що перші звернені до образного мислення людини, а останні – до логічного. Все це дозволяє говорити і про різницю в меті створення текстів. Логічні тексти створюються з метою передачі інформації, а художні – з метою впливу на читача. Тому відрізняється і характер інформації, що передається.

Художній текст може містити будь-який вид інформації, впливати на почуття та емоції, а також виконувати естетичну функцію. Для цього автор такого тексту наповнює його різними засобами виразності, що саме по собі представляє велику складність для перекладача, тому що необхідно не лише передати зміст написаного, а й постаратися зберегти емоційне забарвлення.

Таким чином, від перекладача художнього тексту залежить як твір буде сприйнято читачем. Пошук найбільш відповідних еквівалентів та робота з різними прийомами перекладу дозволяє успішно вирішити це завдання [1: 345].

Для адекватного перекладу художнього тексту застосовуються спеціальні методи перекладу – перекладацькі трансформації. Це способи перекладу, які застосовуються за відсутності еквівалентів або неможливості використання даних у словнику відповідностей.

Перекладацькі трансформації поділяються на лексичні, граматичні та лексико-граматичні [2].

До лексичних трансформацій відносяться такі трансформації, суть яких полягає у вираженні вихідної одиниці нееквівалентними лексичними засобами мови перекладу – транслітерація, калькування, семантична заміна (генералізація, конкретизація, модуляція).

Граматичні трансформації – зміна структури речення. Оскільки в українській мові відсутні такі граматичні категорії англійської мови, як,